

Bruk og vern i Østmarka

Olve Krange, Helene Figari, Vegard Gundersen, Egil Bendiksen og Zander Venter. NINA-rapport 2016

Bakgrunn

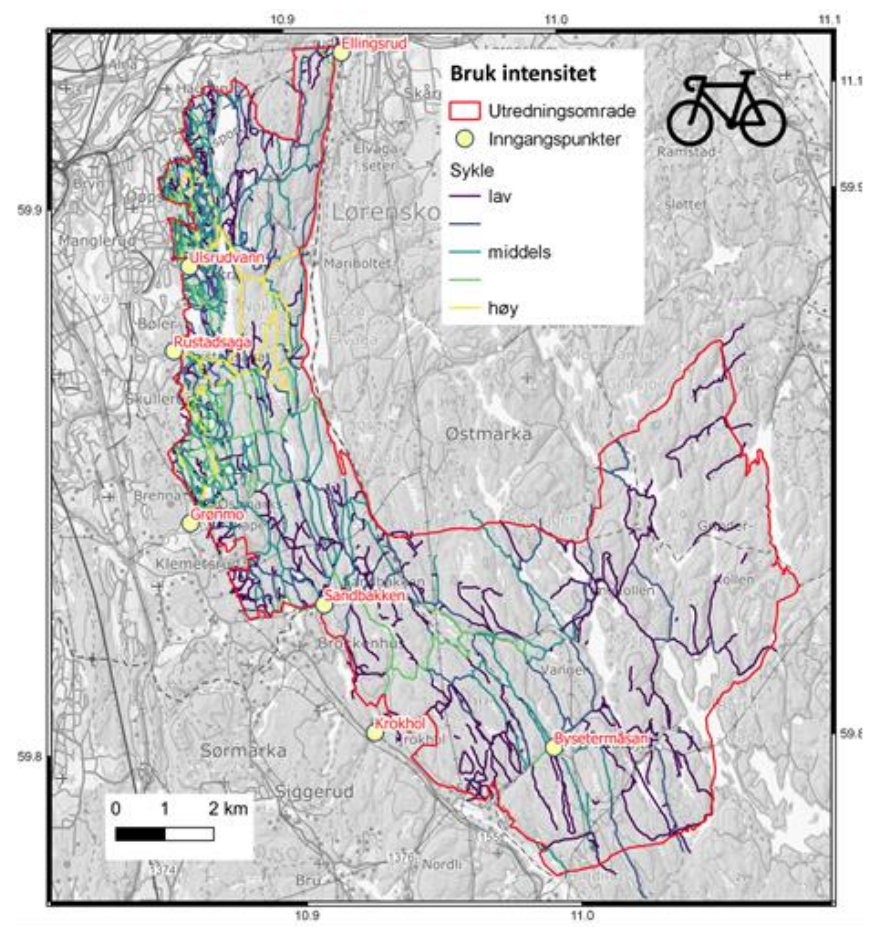
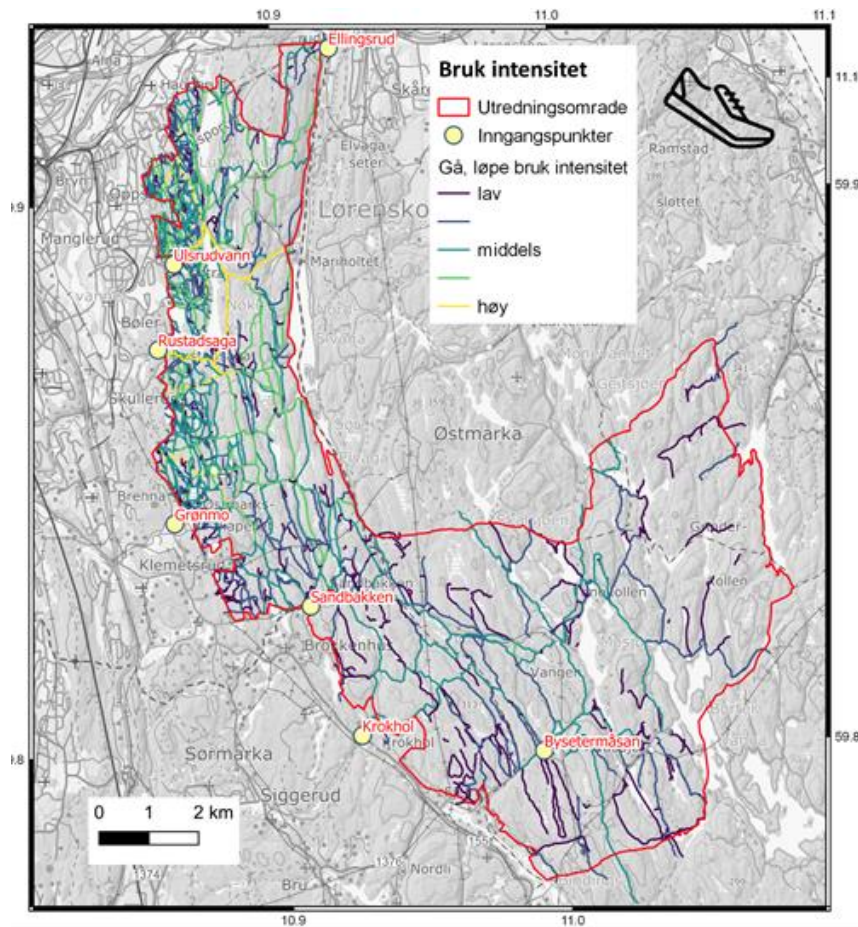
- Oppdraget:
  - ▶ Kartlegging av friluftsliv og idrett
  - ▶ Konsekvenser for bruk ved etablering av nasjonalpark (scenarier)
  - ▶ Kartlegge kjente tekniske inngrep
- En av flere fagrappporter
  - ▶ Denne gjelder bruk.
  - ▶ Samarbeid mellom samfunnsvitere og naturvitere
- Rapportens tema oppsummert:
  - ▶ Identifisere forhold som bør vurderes og tas stilling til under den videre verneprosessen

Metoder

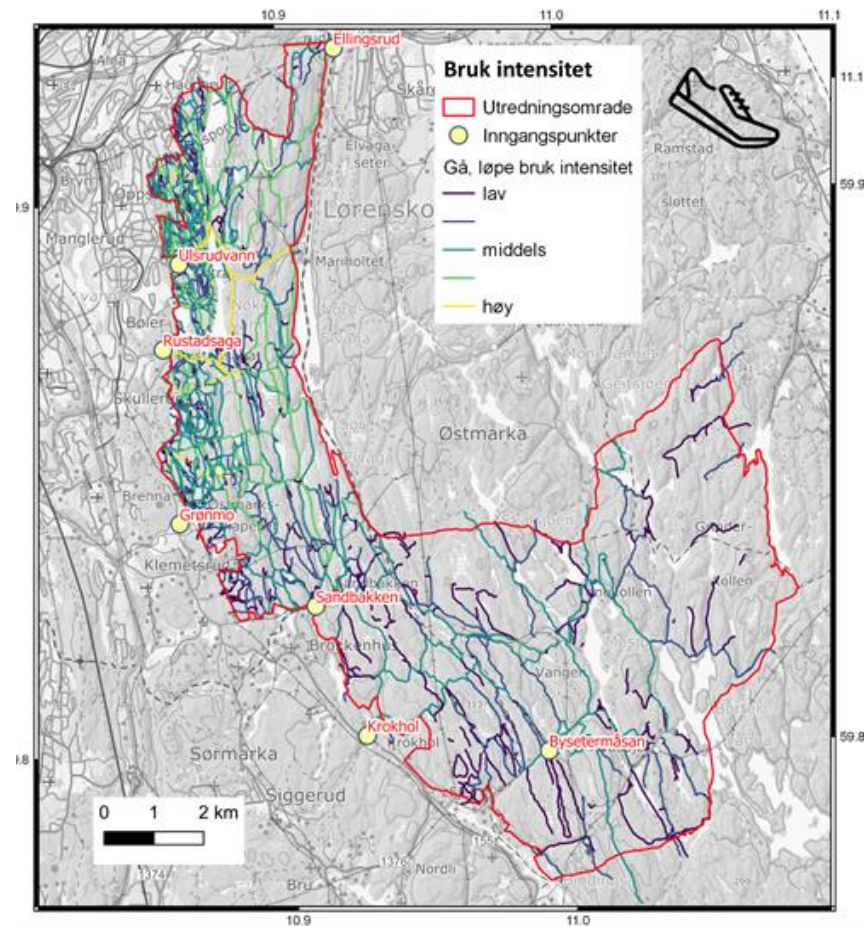
- Såkalt metodetriangulering
  - ▶ Belyse temaet med ulike metoder
- Strava-data og ferdselstellere
  - ▶ Strava: Trenings-app
    - GPS-basert. Logger plasseringen til brukeren
  - ▶ Ferdselstellere: registrer infrarød stråling
    - Tilfeldig utvalgte lokaliteter
- Kvalitative metoder
  - ▶ Intervjuer: Myndigheter og interesseorganisasjoner
    - Representerer ulike interesser
  - ▶ Litteratur: Artikler og nettsteder
  - ▶ Kjentmann: Egil Bendiksen

Østmarka som friluftslivsarena i dag

Hva lærte vi av Strava?

- 1,2 millioner besøk i året (estimert)
  - ▶ Få mye brukte innfallsporter. Mer enn 50 små
- Intensiteten synker ikke entydig med avstand fra innfallsportene (nord i utredningsområdet)
- Lavintensitet også tett på bydelene i Oslo
- Områder som ikke fanges opp kan være viktige på andre måter (Jakt, fiske, overnattingsturer etc.)

Fra parker i Sverige og Finland

- Tyresta (Stockholm), Nuuksio (Helsinki), Fulufjellet (ikke urban), [Sipoonkorpi (Helsinki)]
- Doble målsettinger:
  - ▶ Naturvern
  - ▶ Tilgjengelighet og bruk
- En «svensk» løsning:
  - ▶ Differensiert vern
- Økt besøksfrekvens
  - ▶ E-post fra Sipoonkorpi

- Tyresta:
Strengt regler

...men du får inte:

- plocka blommor, mossor, lavar eller vedsvampar
- bryta kvistar, skada eller fälla träd (gäller både levande och döda träd)
- skada eller störa djurlivet
- fiska
- framföra båt mm på sjöarna i nationalparken
- vara högljudd så att du stör andra besökare
- tälta utanför eldrastplatserna
- genomföra idrottstävlingar eller idrottsarrangemang
- genomföra organiserade arrangemang (tex organiserad träning) med fler än 10 deltagare utan samråd med förvaltningen
- sätta uppsnitslar eller skyltar
- rida eller köra med häst och vagn
- framföra motordrivet fordon
- framföra drönare på lägre höjd än 300 m över marken
- cykla på stigar eller i skogen.

Trender og Endring (Scenarier)

- (Informantene om drivkrefter)
- Flere brukere:
  - ▶ Uavhengig av nasjonalparketablering
    - Befolkningsvekst
    - Generelt økt interesse (rekruttering/korona)
  - ▶ Ved nasjonalparketablering:
    - Avhengig av politiske valg og forvaltningspraksis
- Nye brukergrupper
- Nye praksiser
  - ▶ Sykling
  - ▶ Hengekøyer, buldring, apper mm.

To modeller for forståelse av forholdet mellom brukere og mellom bruk og natur

- Idealtyper: «Rendyrkede trekk fra intervjuene»

Konfliktmodellen

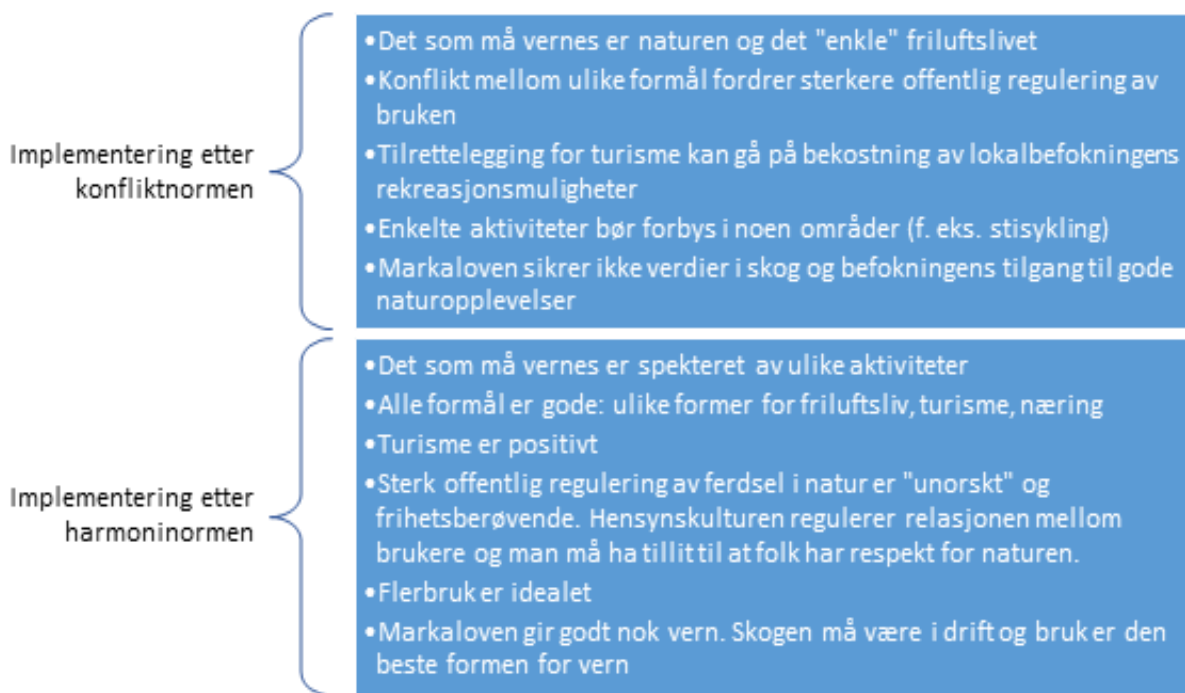
- Forholdet mellom brukere i Østmarka er preget av interessenmotsetninger
- Noens bruk går på bekostning av andres. Det "enkle" friluftslivet er truet av det spesialiserte.
- Naturen er sårbar. Noen organiserte og "nye" former for bruk er slitasjefremmende
- Skogbruket er et problem for det biologiske mangfoldet i Østmarka
- Østmarka er et sted for det "enkle" friluftslivet

Harmonimodellen

- Forholdet mellom brukere i marka er preget av gjensidig respekt og hensyn
- Overdrevent hensyn til naturen truer organiserte og spesialiserte former for bruk
- Naturen er robust. Den reparerer seg selv, og trues ikke av det "nye" friluftslivet
- Skogbruket og friluftslivet har gjensidig nytte av hverandre
- Utøvere av det "enkle" friluftslivet har ikke enerett på Østmarka

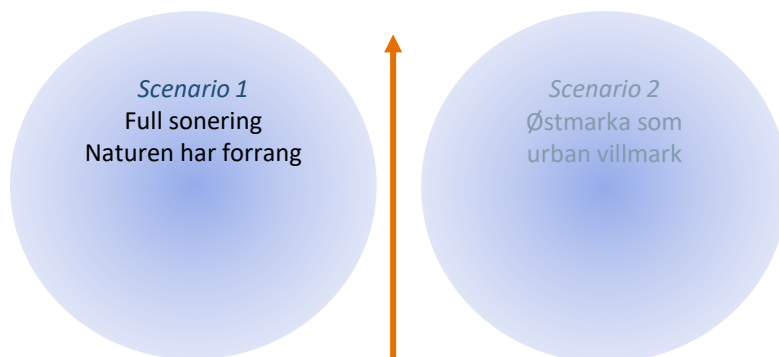
Implementering etter konflikt- eller harmonimodellen

- Motsetninger, men også enighet:
  - ▶ En grad av regulering/kanalisering nødvendig

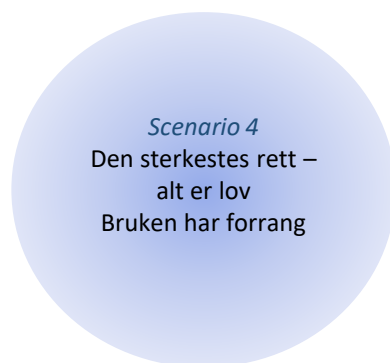
Fire scenarier for bruken av Østmarka

Implementering etter
konfliktmodellen

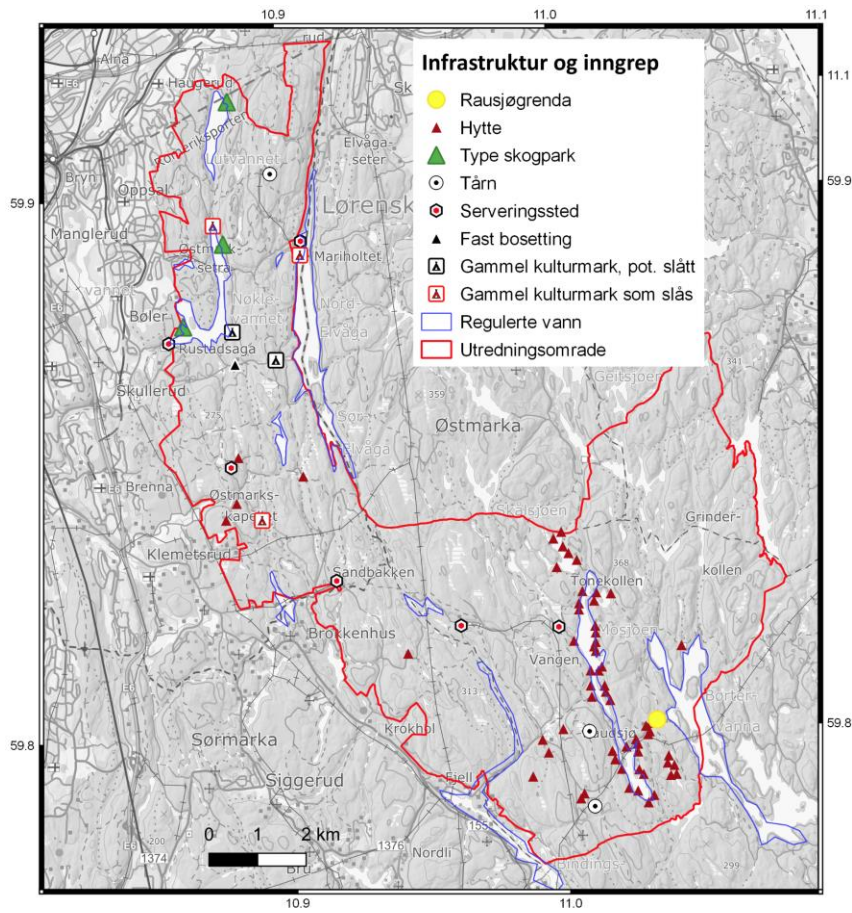
Organiserte og spesialiserte
former for friluftsliv
øker mest

Tradisjonelle/«enkle»
former for friluftsliv
øker mest

Implementering etter
harmonimodellen

Eksisterende inngrep

- Skogsdrift og myrgrøfting
- Veier/skiløyper
- Regulering innsjøer
- Gamle kulturlandskap
- Kraftlinjer

- Tilbakeføring?
  - ▶ Tidsperspektiv

Oppsummering/Konklusjon

- Veldig mange folk
- Ulike aktiviteter og behov
- Bynært naturområde
- Mål om vern av arter og økologi
- ➔ Ikke alle kan gjøre hva de vil over alt
- ➔ En eller annen form for differensiering (?)

Takk for oppmerksomheten